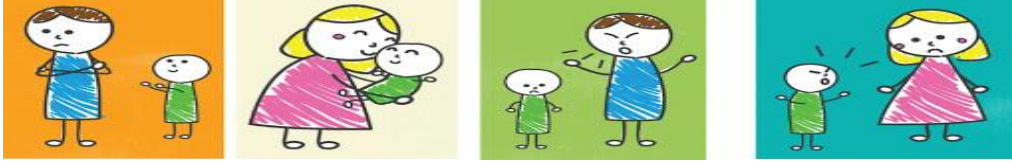

Hundi Hatun Anaokulu Aile Eğitimi Broşürü

Anne – Baba Tutumları

Bütün ebeveynlerin, çocuklarının büyüyünce nasıl biri olacaklarına, ne tür bir bilgi birikimine, ahlaki değere ve davranışsal standartlara sahip olacaklarına dair açık ya da gizli idealleri vardır. Ebeveynler, çocuklarını bu amaca yöneltmek için birçok farklı stratejiler denerler. Böylelikle her ebeveynin benimsediği ve uyguladığı bu farklı yollar, farklı çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına yol açar.

Anne- Baba ve Çocuk:

- Anne – baba arasındaki sıcak ve sağlıklı ilişkiler çocukları ile ilişkilerine de yansır. Bu sıcak ilişki çocuklarda olumlu tutum ve davranış geliştirmede önemlidir.
- Bu uyumlu iletişim ailede sevgi, şefkat ve ilginin hâkim olduğu; güven verici, destekleyici, demokratik bir ortam oluşturur. Bu ortam ise çocuklar ile etkili iletişim kurmak için gereklidir.
- Anne babalar, çocuklarındaki davranışların büyük ölçüde kendileriyle etkileşimlerinden kaynaklandığını bilmelidir. Bu sebeple aileler kişiler arası ilişkiler konusunda temel ilkeleri öğrenmelidir.
- Aile sistemi içerisinde ebeveyn tutumları çocukların ilk sosyalleşmeleri, kişilik gelişimlerinin ve benlik algılarının şekillenmesinde önemli yer tutar.
- Çocuğun büyüdüğü aile ortamındaki olumlu aile tutumları iyi bir eğitim alması ve çocuğun bütüncül gelişimi açısından oldukça önemlidir.

Doğan Cüceloğlu'ndan bir öneri: Etkili olmaya önem veren anne baba önce çocuğun istenmeyen davranışı neden yaptığını anlamaya çalışır. Dünyaya onun gözüyle bakar. Bu adımdan sonra çocukla konuşur ve algısının doğruluğunu kontrol eder. Bu davranışlar anne babanın çocuğuna değer verdiğini gösterir. Çocuğuna istenmeyen davranışın ne gibi olumsuz sonuçlar getireceğini anlatır. Çocuk anne babasıyla aynı fikirde olmayabilir.

İzin Verici Ebeveyn Tutumu:

- Çocuk merkezci aile olarak da adlandırılmaktadır.
- Kontrolün düşük ilginin yüksek olduğu tutumdur. Anne baba çocuğa karşı çok ilgili ve duyarlıdır.
- Çocuğa aile ve toplum içinde uyması gereken kurallar öğretilmez. Bazı basit kurallar söz konusu olduğunda da çocuğun bu kurallara uymaması durumunda yaptırım uygulanmaz.
- Bu ebeveynler çocuklarına çok fazla özgürlük verirler. Çocuklarını hiçbir şekilde kontrol etmezler ve bazen de ihmale varacak kadar bir hoşgörü ile yaklaşır.

- Bu tür ebeveynlerin çocukları istedikleri zaman yemek yerler, yatarlar, tv seyredeler ve sokağa çıkabilirler.
- Aile içerisinde çocuğun sayısız hakkı vardır, ancak çocuğun nerede duracağı kesin olarak belli değildir. Bununla birlikte çocuk kendisine zarar verebilecek bir davranışa bile kalkışsa aile müdahale etmeyebilir.
- Ebeveynler çocukların fiziksel bütün ihtiyaçlarını karşılarken, psikolojik ihtiyaçlarını karşılayamazlar ve bu ilerde ciddi kişilik problemlerine sebep olabilir.

Aşırı İzin Verici Tutumun Çocuk Üzerine Olası Etkileri:

- Çocuk disiplinsiz, sınırlarını çizemeyen, nerede ne yapacağını bilmeyen bir birey olabilirler. İlk kez okul döneminde karşılaştığı kurallar karşısında hayal kırıklığına uğrayabilir ve uyum sağlamakta güçlük çekebilir.
- Sosyal sorumluluk düzeyi düşük olabilir. İstediklerini elde etmek için bekleme, düşleme, merak ve coşku yaşama olasılıkları düşüktür.
- Benmerkezci (Bencil) olabilirler.

Demokratik Tutum:

- Konuyla ilgili araştırmalar demokratik tutumun çocukların gelişimleri üzerinde etkili bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır.
- Bu ana-babalar, aile içi kuralların çocukla birlikte oluşturulmasından yana bir tavır sergiler. Kurallara neden uyulması gerektiği çocuğa açıklanır.
- Çocuğun kabul edilmeyen davranışlarının nedenleri olumlu bir şekilde açıklanır.
- Sıcak ve ilgilidirler, sabırlı ve duyarlı bir şekilde çocuklarını dinlerler, aile içinde verilecek olan kararlarda çocuklarının görüşlerini alırlar.
- Çocukların ilgi ve gereksinimleri karşılanırken, çocukların denetlenmesini amaçlayan bir tutumdur.
- Yaşına göre çocuğu, kendisi ile ilgili kararlar almaya teşvik eder.
- Aile-çocuk arasındaki ilişkide «koşulsuz sevgi» ve «empati» değerlidir. Ortaya çıkan sorunlar iletişim ve diyalog ile çözümlenir.
- Aile ile çocuk arasında korku yerine, saygı ve sevgi egemendir.
- Bu ailede yetişen çocuklar ailesinden her konuda destek alır ve fikrini söylemekten çekinmez. Aileler çocuklarının fikir ve düşüncelerini ifade etmeleri için ortam yaratır.
- Aile çocuğun kapasitesini fark etmesini sağlar. Kendi başına bir şeyler başarması için teşvik eder.

Demokratik Tutumun Çocuk Üzerine Olası Etkileri:

- Çocuğun benlik saygısı yüksektir. Sorumluluk duygusu gelişmiştir.
- Ahlaki değerleri kazanmıştır. Çocuk zorlukları kendi gücü ile yenmeyi deneyimler.
- Denemekten ve başarısız olmaktan korkmaz. Kendisine güvenir.
- Başarı düzeyi yüksektir.
- Hayal gücü yüksek, sabırlı ve meraklıdır. Çocuk dünyaya ve insanlara olumlu gözle bakar. Kişilerarası ilişkileri gelişmiştir.
- Duygu ve düşüncelerini ifade edebilir. İşbirliğine açıktır.
- Grup içinde lider konumunda, atılgan ve aktiftir.
- Sosyal olarak uyumludur. Duygusal açıdan dengeli ve mutlu bir birey olur

Otoriter Tutum:

- Çocuğunu, belirli bir ideal peşinde ve belirli kalıplar içinde, adeta küçük bir yetişkin yapma çabasıyla yetiştirmeye çalışan ebeveynlerdir.
- Bu aileler çocuklarının en önemli ihtiyacı olan sevgiyi ondan mahrum bırakırlar.

- Kurallar çocuğa açıklanmadan koyulur. Çocuğun bu kurallara sıkı sıkıya uyması beklenir.
- Anne baba kendisini toplumsal otoritenin temsilcisi olarak görür ve çocuktan mutlak itaat bekler. Boyun eğmeğe bir erdem gözüyle bakılır.
- Anne baba çocuğu toplumsal standartlara göre kendi tasarladığı gibi şekillendirilmeye çalışır.
- Anne baba çocukla sözel iletişim kurmaya önem vermez. Çocuğa tanınan haklar en aza indirilmiştir.
- En doğal hakları bile çocuğa usluluğu karşısında sunulur. Çocuğun kişilik özellikleri, ilgi ve gereksinimleri dikkate alınmaz.
- Anne baba çocuğa sevgisini çocuk istenilen şekilde davranınca gösterir. Sevgi istenilen davranışı elde etmede pekiştireç olarak kullanılır.
- Çocuk sürekli olarak anne babanın eleştirileriyle karşı karşıyadır. Çocuğun en küçük yanılğı ve yaramazlıkları gözden kaçmaz.

Otoriter Tutumun Çocuk Üzerine Olası Etkileri:

- Otoriter tutum sonucunda çocukta her türlü otoriteye karşı meydan okuma, başkaldırma şeklinde davranışlar, kızgınlık ve düşmanlık duyguları olabilir.
- Çocuk hem aşağılandığı hem de gereksinimleri karşılanmadığı için anne babasına kızar. Saldırganlık düzeyi yüksektir. Saldırganlık düzeyinin yüksek olması farklı şekillerde açıklanabilir.
- Fiziksel ceza kullanan aileler çocuklarına saldırgan model oluştururlar.
- Çocuk attığı her adımda yanlış yapma korkusu yaşar. Yeni bir şey denemekten korkar. Bağımsızlık düzeyi düşüktür. Çocuğun kendine güvenini ortadan kaldırır. Sorumluluk duygusu gelişmemiştir.
- Ceza almamak için yalan söyleyebilir.
- Çocuklar genellikle kendini değersiz hisseder.

Aşırı Koruyucu Tutum:

- Anne-çocuk ilişkisindeki göstergeleri şunlardır; Aşırı Temas, bebekleştirme, sosyal olgunluğun önlenmesi ve ailesel kontroldür.
- Aşırı temas, olağan fiziksel ve sosyal temasın abartılması, aile ve çocuğun ayrılmaması ailesel aşırı koruyuculuğun kanıtlarıdır.
- Bebekleştirme ve çocuğun bağımsızlık gelişiminin engellenmesi, aşırı temasın doğal sonuçlarıdır.

- Çocuğa karşı aşırı bir özveride bulunulur. Bu özveri karşısında anne baba da çocuklarından bu özveriyi anlamasını beklerler.
- Çocuğun yapabileceği işleri bile anne üstlenir. Anne 8-9 yaşına gelse de çocuğu kendi eliyle besler, kendi yatağında uyutur.
- Her an çocuğunun başına olumsuz bir durum gelebilir kaygısıyla hareket eder. Anne – baba körü körüne bir kaygı içindedir.
- Çocuk terleyeceği, üşüteceği düşünülerek özgürce oyun oynamasına izin verilmez.
- Anne bu tür davranışları ile çocuğa sevgisini gösterdiğini ve ona yardım ettiğini düşünür.
- Çocuğun üzüntü, kaygı, korku gibi acı veren hiçbir duyguyu yaşamasına izin verilmez. Çocuk gerçek yaşamdan yalıtılan yapay bir dünyaya sokulur.
- Çocuklarının bağımsız bir birey olduğunu kabul etmekte güçlük yaşarlar. Çocuklarının bağımlılıklarını destekler ve uzatırlar.
- Çocuklarının kendi kendine yetmesine izin verilmez. Çocuğun ihtiyacı olmadığı durumlarda bile ebeveynler müdahale eder.
- Çocuklarının kendi başına araştırma yapmasına ve keşfetmesine izin verilmez.
- Tüm bu davranışlar çocukların kendilerine güven sağlamasını ve özerkleşmesinin önünde bir engel teşkil eder.

Aşırı Koruyucu Tutumun Çocuk Üzerine Olası Etkileri:

- Kendine güveni oluşmamış, çekingen, daima başkasının desteğini arayan, sosyal ilişkilerinde pasif ve yaşlılarına göre belirli beceriler yönünden yavaş gelişen çocuklardır.
- Problemler ile baş etmede güçlük yaşayabilirler. Duygularından kaçarlar ve duygularını bastırmaya çalışırlar.
- Anne – babanın aşırı koruması, çocuğu gerektiğinden fazla kontrol vardır. Bunun sonucunda çocuk, aşırı bağımlı, güvensiz, duygusal kırıklıkları olan bir kişi olabilir.

Dengesiz (Kararsız) Tutum:

- Anne – Baba arasındaki görüş ayrılığı şeklinde olabileceği gibi anne veya babanın şahsında yaşanan değişken davranış biçimi olarak da görülebilir.
- Aşırı izin verici tutum ile baskıcı tutum arasında gidip gelen aileler olarak nitelenir.
- Kurallar vardır ama ne zaman ve nerede uygulanacağı belli değildir. Bu nedenle çocuk davranışın sonucunda ne olabileceğini bilemez.
- Bir gün önce görmezlikten gelinen davranış ertesi gün cezalandırılabilir.
- Yapılan çalışmalarda çocukların sosyal ve kimlik gelişimleri açısından tutarsız tutum diğer hatalı tutumlardan bile daha fazla sakıncalı olduğu görülmüştür.

Dengesiz (Kararsız) Tutum Olası Etkileri:

- Çocuklarda değerler sisteminin oluşmasını engeller.
- Çocuk kendisiyle ve anne babasıyla çatışabilir.

Türker Orkun Arslan
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi